

Ludové noviny

**Týždenník
Slovákov
v Maďarsku**

Šéfredaktor:
IMRICH FUHL

Zástupkyňa šéfredaktora:
ILDIKA KLAUSZOVÁ FÚZIKOVÁ

Jazyková redaktorka:
VLASTA ZSÁKAIÓVÁ DRŽÍKOVÁ

Reportérky-redaktorky:
**EVA PATAYOVÁ FÁBIÁNOVÁ
ANDREA SZABOVÁ MATAISOVÁ**

Externí spolupracovníci:
**MÁRIA FAZEKAŠOVÁ
KATARÍNA KIRÁLYOVÁ
OLDŘICH KNÍČHAL
CSABA LAMPERT**

Adresa redakcie:
BUDAPEŠT VI., NAGYMEZŐ U. 49

Poštová adresa redakcie:
**BUDAPEŠT 62., P.F.: 573,
H-1398**

Telefón: **(1) 3540-938,
(1) 3319-184**
Tel./fax: **(1) 3323-158**

E-mail: **ludove@t-online.hu**
Ludové noviny na internete:

www.luno.hu

Majiteľom novín je **CELOŠTÁTNA
SLOVENSKÁ SAMOSPRÁVA**

Týždenník vychádza za
finančnej podpory **VEREJNEJ
NADÁCIE
PRE NÁRODNÉ A ETNICKÉ MENŠINY.**

Ludové noviny vydáva
a rozširuje vydavateľstvo
**MAGYAR HÍVATALOS
KÖZLÖNYKIADÓ KFT.**

Za vydanie zodpovedá
generálny riaditeľ
DR. LÁSZLÓ KODELA.

ISSN 0456-829 X

Grafická úprava:
Spoločnosť **COMP-PRESS KFT.,
Budapešť.**
Zodpovedný vedúci:
FERENC IBOS
vedúci smeny:
KÁROLY SZABÓ

Tlačiareň: **KÖZLÖNYNYOMDA,
Lajosmizse.**
Zodpovedný vedúci:
NORBERT BURJÁN

06-3996

Šeky, resp. tlačivo na predplatenie Ludových novín dostanete v redakcii a vo vydavateľstve, okrem toho od členov CSS a miestnych slovenských samospráv, od aktivistov Zväzu Slovákov v Maďarsku a od slovenských učiteľov. Šeky možno podať na každom poštovom úrade.

Ročné predplatné: 2529 Ft, polročné: 1260 Ft, štvrťročné: 630 Ft. Na území Slovenskej republiky ročné predplatné: 19 992 Ft.

Neobjednané rukopisy redakcia nevracia, nezaručuje ich publikovanie a vyhradzuje si právo krátiť príspevky.

Uverejnené materiály vyjadrujú v prvom rade mienku autorov a v záujme plurality názorov nemusia byť v súlade so stanoviskom redakcie, ale predovšetkým so zásadou rešpektovať právo iných na vyjadrenie vlastného, čo aj rozdielného názoru.

Slovo má nový predseda Svetového združenia Slovákov v zahraničí Tretina Slovákov je od macochy

V zahraničí žijú vyše dva milióny Slovákov. Najviac v USA, Česku a na tzv. Dolnej zemi, teda v Maďarsku, Rumunsku a Srbsku. Tieto štatistiky stále viac upravuje novodobá migrácia mladých ľudí za prácou. Napriek tomu sa krajanom venuje v ich starej vlasti malá pozornosť. Aj keď v posledných rokoch badať čiastočný pokrok, ku ktorému patrí prijatie zákona o Slovákoch žijúcich v zahraničí, zriadenie osobitného úradu či úprava volebného zákona, ktorá umožnila občanom SR voliť zo zahraničia korešpondenčnou formou. Aj po týchto krokoch je podpora Slovenska svojim krajanom neporovnateľná s okolitými štátmi. Pritom ich komunita zohráva veľkú rolu pri propagácii materskej krajiny, jej kultúry, cestovného ruchu, pri nadväzovaní rôznorodých vzťahov vrátane obchodných. Je známe, ako dokážu takúto loby využívať Maďari, Poliáci, ako zahraniční Česi pomohli ponovembrovej reprezentácii na medzinárodnom poli. Nedávno sa v Bratislave zišlo valné zhromaždenie Svetového združenia Slo-

vákov v zahraničí. Táto strešná organizácia sedemdesiatich krajanovských spolkov a inštitúcií z dvadsiatich štátov celého sveta vznikla v roku 2002. Napriek krátkosti svojej existencie sa stala výrazným partnerom orgánov Slovenskej republiky. Nominuje zástupcov do príslušnej komisie Národnej rady, komunikuje s vládou i Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Združenie chce prispievať k širšej spolupráci medzi Slovákami v zahraničí a Slovenskom, ako aj medzi Slovákami v rozličných štátoch navzájom, a to aj s využitím zdrojov Európskej únie. Bude sa podieľať aj na riešení otvorených legislatívnych otázok. Napríklad úprava vydávania a používania osvedčení zahraničných Slovákov veľmi komplikuje život krajanom najmä zo Srbska a Ukrajiny. Takisto volíť zo zahraničia je veľmi zložitá, čo sa prejavuje na nízkej volebnej účasti. Valné zhromaždenie ocenilo zachovanie vysielania Slovenského rozhlasu pre krajanov. Pripomenulo však, že sa napriek uzneseniu vlády a verejným prísľubom v návrhu štátneho roz-

počtu na rok 2007 nepočíta s približne dvojnásobným navrhnutím grantového programu pre Slovákov v zahraničí na 40 miliónov korún. Naopak, došlo k jeho zníženiu na 8,7 milióna. Veríme, že poslanci a vláda prehodnotia túto sumu. Bolo by preda absurdné, ak by po zriadení Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí a všetkých vyhláseniach novej vlády reálna podpora pre početné komunity v zahraničí klesla. Aj tak ide o zlomok pomoci, ktorú poskytujú svojim krajanom mnohé iné štáty. V Maďarsku či Poľsku sa pohybuje po prepočte v miliardách slovenských korún. Schválenie rozpočtu bude lakmusovým papierikom, či Slovensko konečne začína chápať význam a potenciál komunity predstavujúcej takmer tretinu slovenského národa. Deklarácie a niektoré kroky predchádzajúcej i terajšej vlády tomu nasvedčovali. Skutočná politická vôľa sa však prejavuje až pri rozhodnutiach o financiách. Slová totiž nič nestoja, lenže nikomu ani veľmi nepomôžu.

VLADIMÍR SKALSKÝ (PR-)

Gyurcsány začal s liečbou Maďarska

Vláda zatiaľ znižuje rekordný deficit, o skutočných reformách sa stále iba rokuje. Verejnosť a opozícia sa búria už teraz.

Maďarsko má dnes najväčší rozpočtový deficit spomedzi členských krajín Európskej únie. Očakáva sa, že tento rok dosiahne 9,5 percenta HDP. Súčasná vláda socialistov a liberálov premiéra **Ferenca Gyurcsány**a preto po svojom nástupe a väčšinou v rozpore s predvolebnými sľubmi oznámila sériu úsporých opatrení a reforiem verejných financií. Vláda od leta napriek tvrdeniu odporu opozičného **Fidesz**u expremiéra **Viktora Orbána**a sociálnym protestom presadila opatrenia na zníženie výdavkov a zvýšila dane a odvody. Parlament prijal balíček zmien dôchodkového systému, čo obmedzí odchody do predčasného dôchodku. Pracujúci dô-

chodcovia stratia množstvo výhod a budú musieť zo zárobku odvádzať dane. O výhody prídu napríklad aj poľnohospodári pracujúci na svojich rodinných farmách, ktorí doteraz nemuseli odvádzať poplatky na zdravotné a dôchodkové poistenie. Množstvo podpora alebo dotácií prestanú vyplácať plošne. Plošné dotácie na platby za plyn pre domácnosti napríklad majú v budúcnosti nahradiť príspevky podľa sociálneho postavenia členov domácnosti, takisto školské učebnice budú dostávať bezplatne len deti z rodín, ktoré sú na to sociálne odkázané.

Pred dvoma týždňami parlament prijal prvé kroky zdravotníckej reformy, okrem iných zákon o liberalizácii lekární, podľa ktorého bude možné niektoré lieky predávať aj inde ako v lekárňach. Padlo roz-

hodnutie o zavedení priamych platieb u lekára aj o reštrukturalizácii siete nemocníc, v rámci ktorej zanikne asi 4-tisíc lôžok. Ministerstvo ich považuje za zbytočné. Argumentuje, že kým v krajinách únie pripadá na stotisíc obyvateľov priemerne 400 nemocničných lôžok, v Maďarsku je to až 600. Vláda tvrdí, že zmeny nemajú iba ozdraviť rozpočet, ale sú aj spravodlivé, keď zrušia mnohé ničím nezaslužené privilégia. Medzi odborníkmi vyvoláva najväčšie spory charakter reformných krokov. Gyurcsány sľuboval zásadné zmeny. Doterajšie opatrenia však väčšinou znamenajú iba úspory v systémoch založených predchádzajúcimi vládami. Aj tieto úpravy sú dôležité, bez hlbokých reforiem však prinesú iba dočasné zlepšenie. Aby sa zvýšila konkurenčná schop-

nosť ekonomiky a štát začal lacnejšie a zároveň efektívnejšie fungovať, sú potrebné reformy, na ktoré zatiaľ neexistujú ani konkrétnejšie plány, povedal pre týždenník HVG viceprezident centrálnej banky **Isztván Hamecz**. „Reformy sú dlhodobá záležitosť a prvé kroky sa už začali,“ oponuje prezident ekonomického ústavu **GKI András Vértés**. Ako príklad uvádza práve zjednodušenie a zoštíhlenie štátnej správy. Ďalšiu podstatnú reformu, zmenu systému miestnych a územných samospráv, zatiaľ hatil odpor opozície. Reforma si vyžaduje ústavnú väčšinu, súhlas troch pätin poslancov. Ani vládne strany sa dodnes nedohodli na tom, či v zdravotníctve zavedú systém navzájom si konkurujúcich poisťovní, alebo zostane iba jedna.

(PM-SME)

Podpora revizionistického filmu

Celoštátna rada rozhlasu a televízie (ORTT) podporila sumou 1 milión forintov realizáciu filmu pod názvom **Spravodlivosť Maďarsku!**, ktorý naznačuje potrebu revízie *trianonskej mierovej zmluvy*. Ako píše denník *Népszava*, tvorcovia filmu sprievádzali rockovú kapelu *Kárpátia*, považovanú za interpreta revizionistických piesní, k zámku *Trianon* pri Versailles, kde pri príležitosti koncertu tohto hudobného telesa vystúpil vedúci predstaviteľ *Mládežníckeho hnutia šesťdesiatštyri stolis László Teroczka*. Predseda *ORTT György Kovács* v súvislosti s filmom vyhlásil, že *hoci nesúhlasí s politikou revizionizmu, ktorú tento film vnúka, jeho uvedenie možno podporiť v znamení slobody prejavu.*

(OK)

Druhé výročie referenda o dvojacom občianstve

Pravica i radikálna pravica v Maďarsku si pripomenuli druhé výročie neúspešného referenda o tzv. dvojacom občianstve v znamení ostrej kritiky súčasnej socialisticko-liberálnej vládnej koalície. Na *námestí Slobody* v Budapešti sa zišlo okolo 600 ľudí pod taktovkou radikálnych pravicových organizácií, medzi ktoré patrí aj *Svetový zväz Maďarov*. Rečníci si zanadávali v duchu septembrových a októbrových masových demonstrácií. Podujatie zabezpečovali silné policajné jednotky. Tie sprievádzali dav aj po trase pochodu cez centrum *Budapešti*. Spomienkovú akciu usporiadal aj *Fidesz*, bývalý minister za-

hraničných vecí **János Martonyi** na nej hovoril o zrade na národe.

Eudové hlasovanie 5. decembra 2004 bolo neplatné, pretože sa na ňom nezúčastnil dostatočný počet voličov. Národnárske sily to dodnes označujú za hanbu a z fiaska obviňujú vtedajšiu vládu **Ferenca Gyurcsány**a. Premiér osobne agitoval za neúčast na referende, pretože poskytnutie dvojakeho občianstva pre krajanov považoval za *nespravne, navyše neurópske riešenie*. Tým od základu zmenil takzvanú národnú politiku vlády, čo vyvoláva nesúhlas mnohých krajanovských politikov i domácej opozície.

(GMP)

Inzerát

Žijem vo Švajčiarsku, v mestečku Crans-prés-Céligny. Hľadám spoločničku pre svoju 96-ročnú mamičku, ktorá býva v Ženeve. Mala by to byť spoľahlivá žena vo veku 47 – 55 rokov, ovláda-

júca slovenčinu alebo maďarčinu, ale vítaná by bola aj znalosť francúzskeho jazyka. V prípade záujmu by mohla vypomáhať pri predaji nami vyrábanej kozmetiky. Záujemkyne sa môžu hlásiť na číslo telefónu 00 41 22 776 30 37.

VIERA SIPOVÁ

Vláda SR schválila princípy dohody o Gabčíkove

Slovenská vláda schválila princípy, na základe ktorých bude Slovensko rokovať s Maďarskom o konečnej dohode v spore *Gabčíkovo – Nagymaros*. Vládny splnomocnenec **Dominik Kocinger** uviedol, že vládne delegácie sa zídu v Budapešti 19. decembra. Mali by vypracovať strategický plán životného prostredia pre oblasť *Bratislava – Budapešť*, ktorý by hovoril aj o *splavení Dunaja*. Spriechodniť celý tok pre veľké lode je zámerom *Európskej únie*. Minister zahraničných vecí **Ján Kubiš** verí, že Slovensku a Maďarsku sa čoskoro podarí uzavrieť spor o sústavu vodných diel na Dunaji (SVD). „*My máme snahu pohnúť sa z miesta,*“ uviedol po rokovaní vlády, Slovensko by uvítalo, keby sa do rokovaní zapojili experti EÚ. Pomôcť by mohol aj spomínaný plán pre Bratislavu – Budapešť. V ňom sa podľa D. Kocingera bude musieť hovoriť aj o veciach, o ktorých sa Maďarsku hovoriť nechce. Vládne delegácie pred dvomi mesiacmi akceptovali závery troch expertných skupín (podrobnejšie na stránke www.gabcikovo.gov.sk).

Medzi Bratislavou a Budapešťou pretrvávajú *rozdielne názory na technické riešenie naplnenia haagskeho rozsudku*. Kým SR by uprednostnila postavenie dolného stupňa, Maďarsko navrhuje spevnenie dna kamennými košmi, čo je pre SR neprijateľné. Postavenie *Nagymarosu* vylúčila maďarská vláda v uznesení z minulého roku. MR ale akceptuje postavenie stupňa v *Čuňove*, čo bol predtým neurgický bod rokovaní. Splnomocnenec oboch vlád – D. Kocinger aj **György Erdey**, sú optimistickí. Oproti minulosti pomáha dohode členstvo oboch krajín v EÚ. Obe strany musia aplikovať európske smernice. Unia tiež chce *splavniť celý tok Dunaja*, ktorý je doteraz podľa jej požiadaviek spavny od ústia po nemecké mesto *Ulm*. K riešeniu sporu o Gabčíkovo-Nagymaros má prispieť aj *monitorovanie životného prostredia*, aby bolo možné modelovať všetky technické varianty. Treťou výhodou sú akceptované závery právnej, ekonomickej a technickej pracovnej skupiny.

Rokovania o naplnení rozsudku MSD vo veci SVD Gabčíkovo-Nagymaros sa začali po dva a pol ročnej prestávke na jar 2004. SR a Maďarsko sa dostali do sporu, keď Maďarsko v roku 1992 odstúpilo od zmluvy o sústave vodných diel na Dunaji a nedostavalo stupeň Nagymaros. *Medzinárodný súd v Haagu* v septembri 1997 rozhodol, že Maďarsko nemalo právo zastaviť prácu a vypovedanie zmluvy bolo protiprávne. Československo mohlo začať v roku 1991 s dočasným riešením, nemalo však právo o rok neskôr spustiť Gabčíkovo. Zároveň súdny dvor vyzval obe strany, aby v dobrej vóli rokovali a dohodli sa, inak musia rešpektovať prevádzkový poriadok v súlade so zmluvou z roku 1977.